

Pincová a Pinc proti České republice, rozsudek ze dne 5. 11. 2002

Stěžovatel: Pincová a Pinc

Žalovaný stát: Česká republika

Číslo stížnosti: 36548/97

Datum: 05.11.2002

Článek Úmluvy: čl. 11

čl. 36

čl. 41

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: proporcionalita, prostor pro uvážení/margin of appreciation, veřejný zájem, vlastnictví, vyvlastnění a nucené omezení vlastnického práva/zbavení majetku

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

5. listopadu 2002

VĚC PINCOVÁ A PINC

(Rozsudek ve věci Pincová a Pinc v. Česká republika)

Evropský soud pro lidská práva - Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, A.B. Baka, Gaukur Jörundsson, K. Jungwiert, V. Butkevych, W. Thomas senová, M. Ugrekhelidze a dále S. Dolléová, tajemnice sekce, po neveřejném zasedání dne 8. října 2002 vynesl uvedeného dne následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad vznikl na základě stížnosti (č. 36548/97) proti České republice, předložené Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle bývalého článku 25 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) dvěma českými občany, paní Blaženou Pinčovou a jejím synem Jiřím Pinčem (dále jen „stěžovatelé“), dne 7. května 1997. Druhý stěžovatel zemřel dne 10. dubna 2000 a Soud rozhodl, že pan Jiří Pinc, jeho syn a jeden z jeho zákonných dědiců, je legitimován k tomu, aby v řízení pokračoval.
2. Stěžovatelé, jimž byla poskytnuta právní pomoc, byli zastoupeni J. Veselou z České advokátní komory. Česká vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem V. Schormem.
3. Předmětem stížnosti bylo získat rozhodnutí o tom, zda skutkové okolnosti případu zakládají

porušení závazků žalovaného státu podle článku 1 Protokolu č. 1. Dne 1. července 1998 Komise (Druhý senát) rozhodla postoupit stížnost na vědomí Vládě, kterou požádala, aby předložila své písemné připomínky k přípustnosti a k meritu věci.

4. Stížnost byla postoupena Soudu dne 1. listopadu 1998, kdy vstoupil v platnost Protokol č. 11 k Úmluvě (článek 5 § 2 Protokolu č. 11).
5. Stížnost byla přidělena Třetí sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).

V rámci této sekce byl k posouzení případu (článek 27 § 1 Úmluvy) vytvořen Senát, jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

6. Rozhodnutím ze dne 6. června 2000 prohlásil Senát stížnost za částečně přípustnou.
7. Stěžovatelé i Vláda předložili připomínky k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu). Poté, co Senát po konzultaci se stranami rozhodl, že není nutné ústní jednání k meritu věci (ustanovení 59 § 3 in fine Jednacího řádu Soudu), každá ze stran odpověděla písemně na připomínky druhé strany.
8. Dne 1. listopadu 2001 změnil Soud složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově složené Druhé sekci (článek 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

1. Okolnosti případu
2. Dne 29. prosince 1967 první stěžovatelka a její manžel zakoupili myslivnu se stodolou a stájí pro krávy, které měli předtím v nájmu od roku 1953. Kupní cena 14 703 československých korun (CSK) byla stanovena dohlížitelem jmenovaným majitelem pozemku, státním podnikem, který byl současně zaměstnavatelem manželského páru a který tento objekt v minulosti získal, aniž by kompenzoval předchozí majitele, kteří byli svého majetku zbaveni v roce 1948 na základě zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy (dále jen „zákon o revizi první pozemkové reformy“).
3. Dne 30. června 1968 zaplatila první stěžovatelka a její manžel prodejci 2030 Kčs v souladu s podmínkami smlouvy, která jim dávala právo osobně užívat pozemek přilehlý k domu.
4. Dne 23. prosince 1992, po vstupu v platnost zákona č. 229/1991 Sb. (dále jen „zákon o půdě“), syn osob, jimž myslivna patřila až do konfiskace v roce 1948, zahájil řízení před Okresním soudem v Příbrami (dále jen „okresní soud“) a požadoval navrácení majetku na základě § 8 odst. 1 zákona o půdě. Tvrdil, že získání domu první stěžovatelkou a jejím manželem bylo neplatné pro porušení tehdy platných předpisů a že tito získali nezákonnou výhodu tím, že cena, kterou byli povinni zaplatit, byla nižší než skutečná hodnota majetku. Dále pak tvrdil, že ohodnocení domu nebylo ani objektivní, ani slučitelné s tehdy platnými zákony.
5. Ve své obhajobě podané u okresního soudu dne 12. února 1993 stěžovatelé uvedli, že kupní cena byla řádně vykalkulovaná v souladu s předpisy platnými v rozhodné době, a poukázali na to, že kupní smlouva byla shledána platnou státním notářstvím, které ji zaregistrovalo.
6. Dne 7. února 1994 si okresní soud vyžádal znalecký posudek, aby bylo stanoveno, zda ohodnocení z roku 1967 bylo provedeno v souladu s tehdy platnými předpisy. Znalecký posudek byl soudu předložen 30. března 1994. Znalec v něm uvedl, že po prostudování spisu a ohodnocení z roku 1967 shledal, že „toto ohodnocení nebylo zcela slučitelné s tehdy platnými předpisy“ a že „navíc zjistil případy podhodnocení oblasti“. Proto se rozhodl „provést kompletní přecenění, přičemž aplikoval původně platné předpisy a vzal za základ stav věcí, jak byl vylíčen během řízení“, aby mohl porovnat dvojí ocenění a kvantifikovat jejich vzájemný rozdíl. Znalec ohodnotil (a) obyvatelné části majetku a (b) neobyvatelné části, zejména stodolu a stáj pro krávy. Pokud jde o neobyvatelné části, znalec uvedl:

„... Malá stodola a přilehlá stáj pro krávy byly klasifikovány jako „malé stavby“, jelikož sloužily pouze

pro užívání nájemců a nikoliv pro zemědělskou činnost. To vedlo k podstatnému rozdílu mezi oceněním provedeným ... v roce 1967 a oceněním současným. Mé ocenění vychází z písemné instrukce z roku 1965 k paragrafu 7, která stanoví: „Prodejní cenu je možné vztáhnout i na malé stavby užívané pro chov zvířat, pokud tato činnost nejde nad rámec osobních potřeb vlastníka a členů jeho rodiny.“ Stodola je v současné době užívána jako kůlna na nářadí. ... Má klasifikace obou staveb je v souladu s přílohou 5 vyhlášky č. 73/1964 Sb. ... Shledal jsem, že stodola a stáj pro krávy jsou v osobním vlastnictví, protože nejsou užívány pro zemědělskou činnost, nýbrž pouze pro potřeby vlastníka. Kdyby byly bývaly v soukromém vlastnictví, pak by předpisy platné v tehdejší době nebyly povolily jejich převod. Státní podniky mohly prodávat jednotlivcům pouze budovy, jež bylo možné klasifikovat jako majetek v osobním vlastnictví. ... Rozdíl v cenách u těchto dvou budov, v cenách platných pro rok 1967, činí téměř 4600 Kčs. ...“

14. Stěžovatelé poukázali na to, že znalecké ocenění obyvatelných částí budov je prakticky shodné s oceněním z roku 1967, přičemž rozdíl ve výši 4600 Kčs vyplývá pouze z ocenění stodoly a stáje pro krávy. Stěžovatelé napadli postup při oceňování, protože vycházel z vyhlášky č. 73/1964 Sb., která nespécifikovala ceny aplikovatelné v praxi na budovy patřící socialistickým organizacím a jejíž § 7 odst. 2, jak tvrdili, vylučoval její aplikaci na jejich případ. Dále pak uvedli, že cenový rozdíl, který byl konstatován, byl ze značné části způsoben rozdílným ohodnocením amortizace, kterou bylo třeba vzít v úvahu u výše uvedených dvou budov.
15. Po smrti manžela první stěžovatelky se stal spoluvlastníkem myslivny její syn.
16. Ve svém rozsudku ze dne 12. září 1994 povolil okresní soud synovi bývalých vlastníků, aby podal žalobu, přiznal mu aktivní legitimaci ohledně sporného majetku, přičemž stanovil:

„Po vyhodnocení důkazů, zejména výpovědí stran a svědků, kupní smlouvy zaregistrované u Státního notářství v Příbrami dne 3. února 1969, dohody ze dne 30. června 1968 týkající se práva na osobní užívání pozemku, ..., ocenění domu ... ze dne 20. prosince 1967 ..., znaleckého posudku ze dne 15. prosince 1992, vypracovaného v souladu s pokyny (první stěžovatelky) a přijatého soudem jako důkaz ... a znaleckého posudku ohledně ceny budov, vypracovaného znalcem jmenovaným soudem ... soud konstatuje, že zákon o půdě je třeba aplikovat, jelikož spor se týká převodu právního titulu k budovám určeným k lesnické výrobě ve smyslu § 1 odst. 1 písm. c) zákona o půdě. ...“

Žalobce ... je oprávněn požadovat restituci podle právních předpisů o restituci. ... Členové rodiny žalovaných nebyli předními činiteli bývalého komunistického režimu, nýbrž obyčejnými lesními dělníky, kteří se do domu nastěhovali jako zaměstnanci podniku. Souhlasili s jeho koupí, když jim k tomu dal jejich zaměstnavatel možnost, protože neměli žádné alternativní ubytování. Pokud jde o kupní cenu, akceptovali její stanovenou výši (znalcem), vůči níž neměli důvod vznést námitky.

Nicméně je nesporné, že zatímco cena domu měla být stanovena ve výši 19 477 Kčs, stál je dům pouhých 14 703 Kčs. V důsledku toho byly v daném případě splněny podmínky stanovené v § 8 odst. 1 zákona o půdě, protože v roce 1967 získali žalovaní majetek za cenu nižší, než byla jeho skutečná hodnota. Rozdíl činil čtvrtinu skutečné hodnoty.“

17. Dne 11. října 1994 se stěžovatelé odvolali proti výše uvedenému rozsudku ke Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“). Uvedli, že v době, kdy jim byl předložen návrh, aby si dům koupili, byli pod hrozbou soudní výpovědi. Poukázali na to, že jak znalecký posudek, tak i kupní smlouva byly připraveny prodejcem a že transakce byla provedena v souladu s tehdy platnými předpisy - Státní notářství v Příbrami skutečně předtím, než smlouvu zaregistrovalo, kupní cenu ověřilo. Stěžovatelé tvrdili, že znalecký posudek nebyl dostatečným důkazem toho, že kupní cena byla nižší než cena požadovaná předpisy platnými v tehdejší době. V souladu s tím požádali krajský soud, aby nařídil nový znalecký posudek.
18. Dne 4. ledna 1995 Krajský soud v Praze potvrdil rozsudek soudu první instance, přičemž konstatoval toto:

„Ze znaleckého posudku (z roku 1994) vyplývá, ... že ocenění (z roku 1967) není v souladu s tehdy platnými předpisy. ... Stodola a stáj pro krávy měly být oceněny jako budovy v osobním vlastnictví, jelikož nebyly užívány pro zemědělské účely, nýbrž byly dány k dispozici vlastníkům domu. ... Podle vyhlášky Ministerstva hospodářství č. 10/1964 Sb. mohly socialistické organizace prodávat občanům pouze budovy v osobním vlastnictví. Kdyby byla tehdejší platná úprava a vyhláška č. 73/1964 Sb. aplikována, pak by byla kupní cena stanovena ve výši 19 477 Kčs.

V důsledku toho krajský soud potvrzuje nálezní rozsudek okresního soudu, že je třeba otázku převodu vlastnictví posuzovat podle zákona č. 229/1991 Sb. ... Bylo prokázáno, že kupní cenu stanovil prodávající, aniž by použil jakéhokoli znaleckého posudku ... a že cena byla nižší než cena požadovaná tehdy platnými cenovými předpisy, což je zřejmé z posudku (soudního) znalce.

Pokud jde o námitku stěžovatelů, že kupní smlouva byla zaregistrována na státním notářství, ... které konstatovalo, že stodola i stáj pro krávy jsou budovami v soukromém vlastnictví, je třeba poznamenat, že tato klasifikace byla důsledkem právního názoru, který není závazný pro soudní rozhodnutí o tomto případě. ... Kromě toho, přihlédne-li se ke skutečnosti, že žalobce již obdržel v restituci 50 hektarů lesních pozemků, je žádoucí, v souladu se zákonem č. 229/1991 Sb., ... aby myslivna byla užívána ke svému původnímu účelu.“

19. Dne 17. března 1995 se stěžovatelé odvolali k Ústavnímu soudu a uvedli, že si zakoupili dům v souladu s tehdy platnými předpisy a bez jakékoliv protiprávní výhody. Přitom se odvolali na ustanovení § 399 odst. 2 občanského zákoníku, podle něhož může být kupní smlouva prohlášena za neplatnou, pouze je-li kupní cena příliš vysoká. Tvrdili, že je krajský soud připravil o jejich majetek, takže bylo porušeno jejich právo na ochranu jejich majetku podle článku 11 § 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Dále si stěžovali, že byli připraveni o spravedlivou a přiměřenou kompenzaci, a tvrdili, že ačkoliv podle ustanovení § 8 odst. 3 zákona o půdě má fyzická osoba právo na úhradu kupní ceny a rozumně vynaložených nákladů na udržování majetku, částka 14 703 Kč představující kupní cenu a úhradu nákladů nikdy nemůže vynahradit ztrátu domu. Stěžovatelé byli zbaveni svého práva k majetku s ohledem na zjištěný rozdíl mezi dvěma cenami vykalkulovanými podle dvou rozdílných metod. Kromě toho s nimi nebylo v soudním řízení zacházeno stejně jako s druhou stranou, zejména s ohledem na to, že žalobce mohl nahlížet do relevantních dokumentů. V této souvislosti se odvolali na článek 37 Listiny.
20. Stěžovatelé rovněž požádali Ústavní soud, aby pozastavil výkon rozsudku krajského soudu a aby prohlásil za neplatnou část ustanovení § 8 odst. 1 zákona o půdě. Stěžovatelé tvrdili, že pokud toto ustanovení umožňuje restituci v případě „koupě nemovitosti za cenu nižší, než je cena požadovaná tehdy platnými cenovými předpisy“, a ohrožuje tak právo získané v souladu se zákony aplikovatelnými v době koupě, dává bývalým vlastníkům možnost napadnout ocenění majetku provedené v době jeho převodu. Dále pak tvrdili, že ustanovení § 8 odst. 1 zákona o půdě jim tak způsobilo škodu shodnou se škodou způsobenou v letech 1948 až 1989, kterou měl tento zákon zmírnit. Stěžovatelé uvedli, že je nepřijatelné, aby fyzické osoby, které získaly majetek v dobré víře a v souladu se zákony platnými v rozhodné době, nesly odpovědnost za protiprávní rozhodnutí nebo za nesprávné řízení na straně státu.
21. Dne 24. dubna 1995 požádali stěžovatelé okresní soud, aby pozastavil výkon rozsudku Krajského soudu v Praze, aby je osvobodil od placení nákladů řízení a aby řízení obnovil. Pokud jde o poslední žádost, opřeli svou argumentaci o názor na otázku metodiky vyslovený autorem výkladu relevantních předpisů publikovaných Českým cenovým úřadem, který ve svém stanovisku jednoznačně prokázal, že se soud dopustil chyby. Stěžovatelé též předložili okresnímu soudu dokumenty ze státního archivu, které prokazovaly, jak byl sporný majetek v minulosti užíván.
22. Dne 21. dubna 1995 obyvatelé obce Hřímězdice a dalších vesnic zaslali prezidentu republiky a

parlamentu petici, v níž vyjádřili své přesvědčení, že v případě stěžovatelů došlo k porušení lidských práv zaručených Ústavou. Poukazovali na to, že syn bývalých majitelů získal zpět do vlastnictví rozsáhlý majetek (40 hektarů lesních a 100 hektarů jiných pozemků), zatímco stěžovatelé přišli téměř o veškerý svůj majetek, ačkoliv jej nabyli v dobré víře.

23. Dne 20. června 1995 zaslal člen parlamentu, v odpovědi na uvedenou petici, písemný dotaz předsedovi vlády, ministru zemědělství a řediteli úřadu legislativy a veřejné správy, kde se dotázal, zda ustanovení § 8 odst. 1 zákona o půdě, které upravuje možnost restituce v případě „koupě nemovitosti za cenu nižší, než je cena požadovaná tehdy platnými cenovými předpisy“, není v rozporu s principem právní jistoty, když umožňuje přenést odpovědnost za protiprávní jednání státu na jednotlivce, kteří jednali v dobré víře. Z hlediska rovnosti stran sporu shledal rovněž problematickým ustanovení § 21 písm. a) zákona o půdě, které zaručuje osobám, jež mohou požadovat restituci, právo na různé formy pomoci nebo osvobození od nákladů v soudním řízení.
24. Předseda vlády odpověděl dne 7. července 1995. Uvedl, že vyslovené pochybnosti jsou nepodložené, a poukázal na to, že zákon o půdě byl koncipován tak, že vedle obecných podmínek stanoví tři dodatečné testy, z nichž každý může vyloučit dobrou víru kupujícího. Skutečnost, že zákon odkazuje na legislativu platnou v době koupě, nelze pokládat za narušující právní jistotu s ohledem na určitý retrospektivní účinek.
25. Dne 23. srpna 1995 posoudil okresní soud při veřejném jednání žádost stěžovatelů, aby bylo řízení obnoveno. Navzdory novému znaleckému posudku, který předložili a který byl vypracován z jejich vlastní iniciativy, soud žádost zamítl, přičemž konstatoval, inter alia, že v původním řízení žádná ze stran nepřizvala jako svědka znalce jmenovaného soudem a že teprve až při odvolání požádali stěžovatelé o to, aby byl znalecký posudek přezkoumán. V důsledku toho nebyly v daném případě podmínky pro obnovu řízení splněny.
26. Dne 27. září 1995 se stěžovatelé proti výše uvedenému rozhodnutí odvolali, přičemž tvrdili, že předložili důkaz, který jim bylo objektivně nemožné předložit v průběhu původního řízení. Dne 26. února 1996 potvrdil Krajský soud v Praze rozhodnutí ze dne 23. srpna 1995, přičemž konstatoval, že neexistují fakta, rozhodnutí nebo důkazy, na něž se žalovaní nemohli odvolat v původním řízení. Soud však souhlasil s tím, aby proti tomuto rozhodnutí bylo podáno dovolání.
27. Proto dne 11. dubna 1996 podali stěžovatelé dovolání k Nejvyššímu soudu. Tvrdili, že v řízení o jejich odvolání proti rozsudku, kterým bylo převedeno vlastnictví, mamě navrhovali porízení druhého znaleckého posudku a že postoj krajského soudu je přiměl k tomu, aby nechali vypracovat nový znalecký posudek z vlastní iniciativy.
28. Dne 13. ledna 1997 zamítl Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatelů jako zjevně nepodloženou, přičemž konstatoval následující:

„Údajné porušení článku 11 § 1 Listiny základních práv a svobod musí být posouzeno nejen z hlediska stěžovatelů, nýbrž také z hlediska osoby požadující restituci. ... Soud se v této souvislosti odvolává na svůj rozsudek publikovaný pod číslem 131/1994 ..., v němž konstatoval, že účelem restituce je zmírnit porušení práv skutečných vlastníků formou reparace nezákonných aktů spáchaných v době převodu majetku a upřednostněním restituce majetku v jeho původní podobě. V důsledku toho Soud nemůže konstatovat porušení článku 11 § 1, pokud nejsou splněny podmínky pro restituci. ...

Zrušení části § 8 odst. 1 zákona o půdě (zákon č. 229/1991 Sb.) by omezilo právo na restituci a poškodilo by zájmy velkého počtu žadatelů o restituci. Restituční zákony musí stanovit podmínky pro nápravu křivd, přičemž se rozumí, že vnitrostátním soudům přísluší, aby posoudily všechny okolnosti ve světle významu a obecného účelu těchto zákonů.

Soudce zpravodaj prokázal, ve světle všech předložených dokumentů, že obecné soudy korektně aplikovaly zákon na daný případ tak, že vyhověly restitučnímu požadavku a že rozhodly v tom

smyslu, že vlastnický titul má být převeden na žalobce ..., protože stěžovatelka a její manžel zakoupili dům za cenu nižší, než byla cena vyplývající z aplikace tehdy platných cenových předpisů.

Pokud jde o porušení článku 37 Listiny, který zakotvuje princip rovnosti mezi stranami sporu, Soud konstatuje, že během řízení soudy svědomitě posuzovaly jak důkazy předložené osobou požadující restituci, tak i důkazy předložené žalovanými. ...

S přihlédnutím k okolnostem tohoto případu neshledal soudce zpravodaj nezbytným pozastavit výkon rozsudku krajského soudu, neboť přihlédl ke skutečnosti, že kdyby měli být stěžovatelé vystěhováni, pak by jim byl přidělen náhradní byt.“

29. Dne 24. března 1997 předložili stěžovatelé další důvody pro jejich dovolání, přičemž tvrdili, že všechny soudy projednávající jejich případ, včetně Ústavního soudu, vycházely z předpokladu, že posudek znalce jmenovaného soudem je správný, zatímco, kromě jiných chyb, byl tento posudek vypracován na základě směrnice Ministerstva hospodářství, která nebyla právoplatná, a že vyhlášku č. 73/1963 Sb. nelze na daný případ aplikovat. Stěžovatelé rovněž upozornili na to, že podle druhého znaleckého posudku vypracovaného na jejich žádost nebyla kupní cena, kterou zaplatili v roce 1967, nižší, nýbrž naopak vyšší než cena požadovaná právními předpisy platnými v okamžiku prodeje.
30. Dne 28. dubna 1997 prohlásil Nejvyšší soud dovolání stěžovatelů za nepřipustné, přičemž poukázal na to, že mohlo být připuštěno při původním řízení, nikoliv však v řízení zahájeném formou žádosti o obnovu řízení.
31. Stěžovatelé obdrželi od Ministerstva zemědělství náhradu kupní ceny, kterou zaplatili v roce 1967, a částky, kterou zaplatili za právo osobního užívání půdy. Takto obdrželi celkem 16 733 Kč. Na druhé straně jim však náhrada nákladů, které rozumně vynaložili na údržbu domu, byla odmítnuta s ohledem na to, že nedošlo k dohodě mezi stěžovateli a státem ohledně aplikovatelné sazby. Podle stěžovatelů stát prohlásil, že je ochoten jim zaplatit částku 156 646 Kč, avšak nikdy jim nezaplatil ani nejmenší částku, navzdory tomu, že jej o to požádali. Proto musí být výše částky stanovena okresním soudem, jelikož stěžovatelé podali žalobu na Ministerstvo zemědělství v dubnu 2000, v níž požadovali zaplacení částky ve výši 364 430 Kč.
32. Podle informací podaných stranami nový vlastník majetku dosud stěžovatelům nezajistil náhradní byt, takže tito stále žijí v uvedeném domě. Stěžovatelé tvrdili, že nový majitel odmítl s nimi podepsat nájemní smlouvu, aby tím situace byla upravena, ale naopak podal žalobu u okresního soudu, kde požadoval zaplacení nedoplatku nájemného ve výši 28 072 Kč (tj. více než 900 Kč za měsíc), plus úroky z prodlení. Zřejmě tato žaloba měla za následek, že dne 31. března 2000 byl proti nim vydán platební rozkaz. Když se stěžovatelé odvolali, konala se dvě ústní jednání ve dnech 27. dubna a 26. června 2000 a nový majitel, jak se zdá, nyní požaduje ještě vyšší částku, odpovídající měsíčnímu nájemnému ve výši 1200 Kč. Stěžovatelé poznamenávají, že řízení, které zahájili v dubnu 2000 za tím účelem, aby bylo stanoveno, jakou náhradu mají obdržet za náklady, které vynaložili na údržbu majetku, není dosud ukončeno. Proto se domnívají, že jejich postavení vis-a-vis státním orgánům je méně výhodné než postavení nového majitele.
33. Relevantní vnitrostátní právo
34. Ústavní zákon
35. Článek 11 § 1 a 2 Listiny základních práv a svobod mimo jiné stanoví, že každý se těší vlastnickému právu. Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice. Podle článku 11 § 3 je zakázáno jakékoliv zneužívání vlastnictví na újmu právu druhých a v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Článek 11 § 4 stanoví, že

vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné pouze ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

36. Podle článku 37 § 2 Listiny má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy. Článek 32 § 1 stanoví, že všichni účastníci jsou si v řízení rovni.
37. Zákon o půdě (zákon č. 229/1991 Sb.)
38. Ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) zákona o půdě stanoví, že zákon se vztahuje na neobydlené a zemědělské budovy a stavby, včetně pozemků, na nichž byly postaveny, užívané pro zemědělskou nebo lesnickou výrobu nebo pro úpravu vody, která s takovou výrobou souvisí.
39. Ustanovení § 4 odst. 1 stanoví, že žádosti o restituci mohou předložit pouze občané České a Slovenské Federativní Republiky, jejichž pozemky, budovy a/nebo stavby, které byly původně částí zemědělského podniku, byly převedeny na stát nebo na jiné právní osoby za podmínek stanovených v § 6 odst. 1 mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990. Ustanovení § 4 odst. 2 písm. c) stanoví, že pokud taková osoba zemře nebo je prohlášena za mrtvou před uplynutím lhůty stanovené v § 13, pak se její právo na restituci převede, je-li splněna podmínka občanství České a Slovenské Federativní Republiky, na tyto fyzické osoby: stejným dílem na děti a manžela osoby uvedené v § 4 odst. 1; jestliže dítě zemře před uplynutím lhůty stanovené v § 13, přejde právo podat žádost na jeho děti, a jestliže některé z nich zemře, přejde právo na jeho děti.
40. Ustanovení § 6 písm. b) upravuje navrácení osobám, oprávněným požadovat restituci, nemovitostí převedených na stát nebo na právnickou osobu konfiskací bez náhrady podle zákona č. 142/1947 Sb., o první pozemkové reformě, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě.
41. Ustanovení § 8 ve znění zákona č. 195/1993 Sb. mimo jiné stanoví, že soudy mohou rozhodnout o tom, zda se vrátí majetek do vlastnictví fyzické osoby, která jej získala od státu nebo od jiné právnické osoby v rozporu s tehdy platnými předpisy nebo za cenu nižší, než je cena požadovaná cenovými předpisy aplikovatelnými v rozhodné době, nebo od někoho, kdo požíval protiprávní výhody v době koupě. Ustanovení § 8 odst. 3 stanoví, že osoba, která je povinna vrátit majetek podle § 8 odst. 1, má právo na vrácení kupní ceny a nákladů rozumně vynaložených na jeho údržbu.
42. Ustanovení § 21 písm. a) upravuje osvobození od placení správních poplatků v souvislosti s restitucí, výměnou majetku nebo kompenzací. Osoba oprávněná požadovat restituci, která se snaží uplatnit své právo vůči osobě povinné vrátit dotčený majetek, nemusí platit soudní poplatky. Toto osvobození platí rovněž pro osoby, které se snaží uplatnit svá práva podle ustanovení § 8. Náklady ocenění, identifikace a kontroly pozemku nese stát.
43. Podle ustanovení § 28 písm. a) a není-li stanoveno jinak, je výše náhrady škody přiznané podle zákona o půdě určena ve vztahu k cenám platným dne 24. června 1991, pokud se vyhláška č. 182/1988 Sb. týká cen nemovitostí.
44. Občanský zákoník
45. Podle ustanovení § 712 občanského zákoníku se bytovou náhradou rozumí buď náhradní byt, nebo náhradní ubytování. Náhradním bytem je byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti. Náhradním ubytováním se rozumí byt o jedné místnosti nebo pokoj ve svobodárně nebo podnájem v zařízené nebo nezařízené části bytu jiného nájemce. Jestliže má nájemce právo na bytovou náhradu, není povinen se vystěhovat z bytu, z něhož dostal výpověď, pokud neobdrží vhodnou bytovou náhradu; spolunájemci mají právo pouze na jednu nabídku bytové náhrady.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1
2. Stěžovatelé si stěžovali na to, že byli zbaveni majetku, který nabyli v dobré víře a v souladu s

vnitrostátními právními předpisy, a tvrdili, že neobdrželi adekvátní kompenzaci. Přitom se odvolali na článek 1 Protokolu č. 1, který stanoví:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmíněk, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu státu přijímat zákony, které považuje za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

43. Podle judikatury Soudu obsahuje článek 1 Protokolu č. 1 tři odlišná pravidla. První, které je vyjádřené v první větě prvního odstavce a má obecnou povahu, stanoví princip pokojného užívání majetku. Druhé pravidlo, zakotvené ve druhé větě téhož odstavce, se vztahuje ke zbavení majetku a podrobuje ho určitým podmínkám. Třetí pravidlo, obsažené ve druhém odstavci, uznává, že smluvní státy mají mimo jiné právo upravit užívání majetku v souladu s obecným zájmem. Tato pravidla nejsou „odlišná“ v tom smyslu, že by nebyla vzájemně propojena: druhé a třetí pravidlo, která se týkají specifických případů zasahování do práva na pokojné užívání majetku, musí být v souladu s principem zakotveným v prvním pravidle.
44. V daném případě není sporu o tom, že vůči stěžovatelům došlo k zásahu do jejich práva k majetku, který znamenal „zbavení“ majetku ve smyslu druhé věty prvního odstavce článku 1 Protokolu č. 1. Proto Soud musí prozkoumat oprávněnost takového zásahu ve světle požadavků článku 1 Protokolu č. 1.
45. Soud připomíná, že prvním a nejdůležitějším požadavkem článku 1 Protokolu č. 1 je, že každý zásah veřejného orgánu do pokojného užívání majetku má být zákonný: druhá věta prvního odstavce dovoluje zbavení majetku pouze „za podmíněk, které stanoví zákon“ a druhý odstavec uznává, že státy mají právo upravovat užívání majetku přijímáním „zákonů“. Kromě toho právní stát, jeden ze základních principů demokratické společnosti, je inherentní ve všech člancích Úmluvy (viz *Amuur v. Francie*, rozsudek ze dne 25. června 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-III, str. 850-851, § 50; *Bývalý král Řecka a ostatní v. Řecko /GC/, č. 25701/94, § 79, ECHR 2000-XII* a *Malama v. Řecko*, č. 43622/98, § 43, ECHR 2001-II).
46. V daném případě neexistuje spor mezi stranami, že zbavení majetku stěžovatelů se opíralo o zákon o půdě (zákon č. 229/1991 Sb.), který umožnil osobám splňujícím relevantní podmínky, aby získaly zpět určité typy majetku, a povolil tak vyvlastnění osob vlastnících uvedený majetek. Soud konstatuje, že požadavek zákonnosti byl splněn.
47. Nyní se Soud musí ujistit o tom, zda zbavení majetku sledovalo legitimní účel, to znamená, zda zde existoval „veřejný zájem“ ve smyslu druhého pravidla stanoveného v článku 1 Protokolu č. 1. V této souvislosti má Soud za to, že s ohledem na svou bezprostřední znalost společnosti a jejích potřeb jsou vnitrostátní soudy podstatně v lepším postavení, než je mezinárodní soudce, aby zhodnotily, co je „ve veřejném zájmu“. V rámci systému ochrany vytvořeného Úmluvou je proto povinností vnitrostátních orgánů provést původní vyhodnocení existence problému veřejného zájmu opravňujícího k opatřením ohledně zbavení majetku. Proto mají v této sféře vnitrostátní orgány určitý prostor pro volnou úvahu, stejně jako v jiných oblastech, na něž se vztahují záruky Úmluvy.
48. Kromě toho pojem „veřejný zájem“ je nutně extenzivní. Zejména rozhodnutí přijmout zákony o vyvlastnění majetku bude obecně zahrnovat úvahy politické, ekonomické a sociální povahy. Soud shledává přirozeným, že prostor pro volnou úvahu, který má k dispozici legislativa implementující sociální a ekonomickou politiku, bude široký a že bude respektovat úsudek legislativy o tom, co je „ve veřejném zájmu“, pokud tento úsudek zjevně nebude postrádat rozumný základ (viz *James a ostatní v. Spojené království*, rozsudek ze dne 21. února 1986, Serie A č. 98, str. 32, § 46 a *Malama v. Řecko*, citováno výše, § 46).
49. V daném případě Vláda tvrdila, že účelem zákona o půdě je „zmírnit důsledky určitých

porušení majetkových práv, která utrpěli majitelé nemovitostí užívaných v zemědělství a v lesnictví mezi roky 1948 a 1989“. Právním nástrojem zvoleným k dosažení tohoto cíle je „restituce“; systém je zaměřen na poskytování reparací za protiprávní akty spáchané v době převodu majetku a upřednostňuje restituci majetku v jeho původním stavu.

Účelem restituce je napravit nezákonnost převodu vlastnictví nebo jiných nezákonných zásahů do majetkových práv formou předání majetku v jeho původním právním stavu s retroaktivními účinky. Restituce tudíž není nuceným zbavením majetku, nýbrž povinností znovunastolit původní právní stav.

50. Stěžovatelé nezpochybňovali, že účel zákona o půdě je takový, jak jej predestřela Vláda, avšak namítali, že je přesto nezbytné respektovat základní zásady slušnosti, které by měly ovládat jak právo v jeho podstatě, tak i jeho aplikaci. Tyto zásady nebyly v daném případě respektovány, protože i když stát zmírnil účinky dřívějšího porušování majetkových práv, neučinil nic pro to, aby zmírnil účinky nového zásahu provedeného k jejich újmě.
51. Soud konstatuje, že účelem sledovaným zákonem o půdě je zmírnit účinky porušování majetkových práv, k němuž docházelo za komunistického režimu, a rozumí, proč český stát mohl pokládat za nezbytné řešit tento problém, který shledal jako škodlivý vůči svému demokratickému režimu. Proto nelze obecný účel tohoto zákona pokládat za protiprávní, neboť je skutečně „v obecném zájmu“ (viz, *mutatis mutandis*, *Zvolský a Zvolská v. Česká republika*, č. 46129/99, 11. prosince 2001).
52. Soud konstatuje, že každé opatření zasahující do práva pokojného užívání majetku musí být ve spravedlivé rovnováze s požadavky obecného zájmu společnosti a s požadavky na ochranu základních práv jednotlivce (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci *Sporrong a Lönnroth v. Švédsko* ze dne 23. září 1982, Serie A č. 52, str. 26, § 69). Snaha docílit této rovnováhy je vyjádřena ve struktuře článku 1 Protokolu č. 1 jako celku, a tudíž včetně druhé věty, kterou je třeba vykládat ve světle obecného principu vyjádřeného v první větě. Musí zde existovat zejména rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným účelem, jehož má být dosaženo jakýmkoliv opatřením zbavujícím osobu jejího majetku (viz rozsudek ve věci *Pressos Compania Naviera S.A. a ostatní v. Belgie* ze dne 20. listopadu 1995, Serie A č. 332, str. 23, § 38 a výše citovaný rozsudek ve věci *Bývalý král Řecka a ostatní*, § 89). Rovnováha, jíž je třeba docílit mezi požadavky obecného zájmu společnosti a požadavky základních práv, je tudíž porušena, jestliže dotčená osoba musí nést „nepřiměřené břemeno“ (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci *The Holy Monasteries v. Řecko* ze dne 9. prosince 1944, Serie A č. 301-A, str. 34-35, § 70-71).
53. V důsledku toho Soud konstatoval, že osoba zbavená svého majetku musí v zásadě dostat kompenzaci „přiměřenou jeho hodnotě“, i když „legitimní účely „veřejného zájmu“ mohou vyžadovat méně než náhradu plné tržní hodnoty“ (viz výše citovaný rozsudek ve věci *The Holy Monasteries*, loc. cit.). Z toho plyne, že výše zmíněné rovnováhy je obecně dosaženo, pokud náhrada vyplacená osobě, jejíž majetek byl zabaven, má rozumný vztah k jeho „tržní“ hodnotě, stanovené v okamžiku vyvlastnění.
54. V daném případě Vláda tvrdila, že zákon o půdě podporuje rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným cílem, jelikož kromě nezákonného převodu dotčeného majetku na stát vyžaduje další prvek protiprávnosti, spočívající v převodu téhož majetku ze státu na fyzickou osobu. Současně tento zákon opravňuje uvedenou fyzickou osobu k náhradě kupní ceny a nákladů rozumně vynaložených na údržbu tohoto majetku.

Kromě toho zákon zakazuje vypovědět bývalého vlastníka z navraceného majetku dříve, než mu bude poskytnuta bytová náhrada. Vláda však upozornila na to, že ačkoliv nabídku bytové náhrady od nového vlastníka nelze a priori vyloučit, neexistuje v českém právu požadavek, aby tak nový vlastník učinil. Proto v tomto ohledu osoba, jíž byla dána výpověď, nemůže takovýto požadavek soudně vymáhat. Kromě toho, s ohledem na obecná ustanovení občanského zákoníku, osoby povinné vrátit

majetek (jako stěžovatelé) nejsou povinné jej uvolnit, dokud jim nebyla poskytnuta bytová náhrada.

55. Vláda se proto domnívala, že břemeno, které musí nést fyzické osoby, od nichž se vyžaduje vrátit majetek, není nadměrné a že použité prostředky nejsou disproporcionální ve vztahu k zájmu, který má být chráněn.
56. Stěžovatelé namítali, že není spravedlivé, jestliže jedinou náhradou, kterou mají obdržet, je vrácení ceny, kterou zaplatili při koupi v roce 1960, což znamená přibližně jednu padesátinu současné tržní hodnoty, přičemž náklady, jež rozumně vynaložili na údržbu majetku, tj. částku podle pozdějšího titulu, mají být zafixovány podle tarifu platného ke dni 24. června 1991. Stěžovatelé měli rovněž za to, že není spravedlivé uložit jim povinnost se vystěhovat a najmout si bytovou náhradu nebo platit nájemné jen proto, aby mohli bydlet v domě, o který pečovali téměř většinu svého života. Stěžovali si, že byli zbaveni jejich vlastnictví k domu, který údajně získali v rozporu s tehdy platnými předpisy, jakož i vlastnictví k pozemku, který získali v souladu s těmito předpisy.
57. Stěžovatelé proto namítli, že požadavek proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným účelem nebyl v jejich případě splněn. Usoudili, že museli nést individuální a nadměrné břemeno, zvětšené dlouhým obdobím jejich morální tísně, kterou první stěžovatelka, již je téměř 80 let, a původní stěžovatel, který byl postižen nemocí, museli trpět.

Stěžovatelé dále tvrdili, že ani první stěžovatelka, ani její zesnulý manžel nevěděli, když si dům v roce 1967 kupovali, že původně nepatřil státu, který jej získal konfiskací. V této souvislosti poukázali, že v roce 1967 mohly nahlížet do pozemkového rejstříku pouze osoby, které mohly prokázat, že na tom mají legitimní zájem. S přihlédnutím ke skutečnosti, že byli lesními dělníky, bylo by nerozumné kritizovat je za to, že nevyvinuli úsilí, aby se přesvědčili, v době, kdy všechno bylo v podstatě ve státním vlastnictví, zda uvedený dům patřil či nepatřil někdy v minulosti jinému vlastníkovu.

58. Soud akceptuje, že obecný účel restitučních zákonů, jmenovitě pak zmírňovat důsledky určitých porušení majetkových práv způsobených komunistickým režimem, je legitimním cílem a prostředkem zabezpečení zákonnosti legálních transakcí a ochrany sociálně ekonomického vývoje země. Soud však pokládá za nezbytné zajistit, aby zmírňování oněch starých křivd nevytvářelo nové disproporcionální zlo. Za tímto účelem by legislativa měla umožnit, aby se braly v úvahu specifické okolnosti každého případu a aby ty osoby, které získaly svůj majetek v dobré víře, nebyly nuceny nést břímě odpovědnosti, které správně náleží státu, který kdysi tento majetek konfiskoval.
59. V daném případě Soud akceptuje argument stěžovatelů, že svůj majetek získali v dobré víře, aniž by věděli, že byl kdysi konfiskován, a aniž by mohli ovlivnit podmínky transakce nebo kupní cenu. Kromě toho se zdá, že nález českých soudů, že stěžovatelé získali majetek za cenu nižší, než byla cena požadovaná právními předpisy, vychází především z rozdílného ocenění stodoly a stáje pro krávy, to znamená z neobyvatelných částí budovy.
60. Pokud jde o otázku břemene, jež v daném případě nesou stěžovatelé, Soud se domnívá, že se od něho neočekává, aby rozhodl, na jakém základě měly vnitrostátní soudy stanovit výši náhrady škody, kterou bylo třeba zaplatit; Soud nemůže nahradit české orgány při určení roku, který měl být vzat v úvahu pro ocenění domu a pro posouzení nákladů, které byly rozumně vynaloženy na jeho údržbu (viz, *mutatis mutandis*, Malama, citováno výše, § 51).
61. Soud však nemůže přehlédnout, že kupní cena zaplacená v roce 1967, která byla stěžovatelům vrácena, nemůže mít rozumný vztah k její hodnotě o třicet let později.

Kromě toho byl dotčený dům pro stěžovatele jediným obydlím, které měli k dispozici. V době, kdy bylo o restituci rozhodnuto, v roce 1995, zde již žili čtyřicet dva let, z toho dvacet osm let jako jeho majitelé.

62. Je třeba rovněž poznamenat, že stěžovatelé se nacházejí v nejisté a skutečně obtížné sociální

situaci. Za vrácenou kupní cenu si nemohou koupit bydlení někde jinde. Je pravda, že k dnešnímu dni nebyli nuceni dům opustit a že jim musí být podle § 712 občanského zákoníku nabídnuta bytová náhrada. Nicméně sama Vláda akceptuje, že toto právo nelze uplatnit u soudu. Kromě toho nový vlastník majetku zřejmě využívá svého silnějšího postavení vis-a-vis stěžovatelům, které požádal o placení měsíčního nájemného, i když nemají nájemní smlouvu. Jelikož stěžovatelé za těchto okolností odmítli nájemné platit, zahájil proti nim nový vlastník soudní řízení, které dosud probíhá.

63. S ohledem na výše uvedené Soud poznamenává, že „kompenzace“ přiznaná stěžovatelům nebrala v úvahu jejich osobní a sociální postavení a že jim nebyla přiznána žádná částka jako náhrada morální újmy, kterou utrpěli v důsledku toho, že byli zbaveni jejich jediného majetku. Kromě toho stěžovatelé stále ještě nezískali náhradu nákladů rozumně vynaložených na údržbu domu, i když od 23. ledna 1995, to znamená ode dne, kdy se rozsudek Krajského soudu v Praze potvrzující převod vlastnictví na syna bývalých majitelů stal konečným, uplynulo sedm a půl roku.
64. Stěžovatelé tak museli nést individuální a nadměrné břemeno, které zvrátilo spravedlivou rovnováhu, kterou je třeba udržovat mezi požadavky obecného zájmu na jedné straně a ochranou práva na pokojné užívání majetku na straně druhé. Proto zde došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.
65. Aplikace článku 41 Úmluvy
66. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda

2. Pokud jde o peněžní škodu, požadovali stěžovatelé celkově 1 277 903 českých korun (Kč), kterážto částka, jak tvrdili, se rovná rozdílu (743 547 Kč) mezi hodnotou domu v době, kdy k němu pozbyli vlastnictví (760 280 Kč), a cenou (16 733 Kč), kterou zaplatili při jeho koupi v roce 1967, současně s právem osobního užívání přilehlého pozemku, minus částka 156 646 Kč, o níž stát prohlásil, že je ochoten jim vyplatit jako náhradu nákladů rozumně vynaložených na údržbu domu, plus úroky z prodlení od 1. dubna 2000 (631 549 Kč) a 60 000 Kč za práce provedené na majetku stěžovatelů.

Stěžovatelé dále požadovali 2 500 000 Kč jako náhradu morální újmy, způsobené dlouhým obdobím duševních útrap, které vytrpěli.

67. Vláda namítla, že k porušení Úmluvy nedošlo a že podmínky pro přiznání spravedlivého zadostiučinění stěžovatelům nebyly splněny. Přitom poznamenala, že kupní cena ve výši 16 733 Kč byla stěžovatelům náležitě vrácena. Pokud se jedná o náklady rozumně vynaložené na údržbu domu, Vláda tvrdila, že zde nebylo možné docílit dohody, protože stěžovatelé požadovali částku vypočtenou podle sazby současně platné, což zákon o půdě nedovoluje. Vláda však nepopírá podstatu tohoto požadavku a je připravena mu vyhovět, jakmile okresní soud určí jeho výši. Pokud jde o částku 60 000 Kč, kterou stěžovatelé požadovali za práce provedené na domě, Vláda namítla, že tyto peníze jsou již zahrnuty v nákladech rozumně vynaložených na údržbu domu.

Vláda nepopírala, že soudní řízení může znamenat těžké duševní útrapy, avšak namítla, že stát zde není odpovědný.

68. Soud poznamenává, že smyslem požadavků stěžovatelů je zajistit náhradu peněžní a nepeněžní škody. Pokud jde o peněžní škodu, Soud konstatuje, že stěžovatelé nepředložili žádný přehled

nebo jiný dokument potvrzující současnou hodnotu dotčeného domu. Zdá se však, že Vláda si nepřeje napadnout částku 760 280 Kč předloženou stěžovateli. Soud má tudíž za to, že Vláda může tuto částku akceptovat.

Vycházejí z principu ekvity a ve světle své vlastní judikatury k dané otázce Soud přiznává stěžovatelům 35 000 euro (EUR) jako náhradu peněžní a nepeněžní škody, kterou utrpěli. Tato částka bude přepočtena na české koruny kursem aplikovatelným v den vyrovnání.

1. Náklady a výdaje
2. Stěžovatelé požadovali částku 302 793 Kč jako náhradu nákladů a výdajů, které vynaložili před českými soudy a před institucemi Úmluvy. Náklady jejich právního zastoupení vycházejí z vyhlášky č. 270/1990 Sb., o advokátních poplatcích (platné do 1. července 1996), a z vyhlášky č. 177/1996 Sb., která upravuje advokátní tarify. Jejich právní zástupkyně prohlásila, že její běžné smluvní poplatky činí 1500 Kč za hodinu práce. S ohledem na finanční situaci stěžovatelů zatím plně nesla veškeré náklady s tím, že stěžovatelé její účet uhradí poté, jakmile bude o případu rozhodnuto.
3. Vláda namítla, že by se mělo přihlídnout pouze k nákladům vynaloženým u krajského soudu a Ústavního soudu a k nákladům spojeným se žádostí o obnovu řízení, jelikož zbývající náklady nebyly vynaloženy v souvislosti se stížností na porušení Úmluvy. Kromě toho Vláda upozornila na skutečnost, že ačkoliv právní zástupkyně stěžovatelů požadovala pro vnitrostátní řízení advokátní tarif, požaduje pro řízení před Soudem smluvní poplatky, které Vláda pokládá za příliš vysoké, stejně jako počet hodin (150), které údajně věnovala práci na stížnosti.
4. Soud připomíná, že pokud nalezne porušení Úmluvy, může stěžovatelům přiznat náhradu nákladů a výdajů, které vynaložili před vnitrostátními soudy, aby zabránili nebo napravili porušování (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci Zimmermann a Steiner v. Švýcarsko ze dne 13. července 1983, Serie A č. 66, str. 14, § 36 a rozsudek ve věci Hertel v. Švýcarsko ze dne 25. srpna 1998, Reports 1998-VI, str. 2334, § 63). V daném případě bylo předmětem jednání před vnitrostátními soudy právo stěžovatelů na pokojné užívání jejich majetku, právo, které Soud shledal porušeným. Proto Soud dospívá k závěru, že stěžovatelé jsou oprávněni požadovat náhradu nákladů a výdajů, jež vynaložili před těmito soudy.
5. Soud poznamenává, že stěžovatelé nepředložili na podporu svých požadavků žádné doklady. Je však evidentní, že vynaložili náklady a výdaje k výše uvedenému účelu a že je jejich právní zástupkyně vypočetla v souladu s platnými vnitrostátními právními předpisy. Vycházejí z principu ekvity Soud přiznává stěžovatelům částku 10 000 EUR, od níž bude odečteno 772,72 EUR, které již obdrželi ve formě právní pomoci.
6. Úroky z prodlení
7. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že syn druhého stěžovatele je aktivně legitimován k tomu, aby namísto něho pokračoval v daném řízení;
2. Potvrzuje, že byl porušen článek 1 Protokolu č. 1;
3. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit dohromady oběma stěžovatelům ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, níže uvedené částky, které budou přepočteny na národní měnu žalovaného státu kursem aplikovatelným v den vyrovnání:

(i) 35 000 EUR (třicet pět tisíc euro) jako náhradu peněžní škody a morální újmy;

(ii) 9227,28 EUR (devět tisíc dvě stě dvacet sedm euro dvacet osm centů) jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky při úrokové míře rovné marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení, zvýšené o tři procentní body;

4. Zamítá zbývající část požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském a anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 5. listopadu 2002 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. DOLLÉOVÁ

tajemnice sekce

J.-P. COSTA

předseda